

Høgskulen
på Vestlandet

Fakultet for helse- og sosialvitenskap
OPERASJON BACHELORPRAKSIS, FHS 2019-2020

RAPPORT: Delprosjekt 3: Internasjonalisering - praksis

Arbeidsgruppen

Medlemmer i delprosjektet:

Tilhørighet	Navn	Profesjon	Sted
Prosjektleder	Mildrid Haugland	Gruppeleder	Bergen
Institutt for helse og omsorgsvitenskap	Bente Albrigtsen	Sykepleie	Bergen
Institutt for helse og omsorg	Lene Strøm	Sykepleie	Haugesund
Institutt for helse og funksjon	Nina Rydland Olsen	Fysioterapi	Bergen
Institutt for velferd og deltaking	Hege Aarlie	Vernepleie	Bergen
Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon	Torunn Stornes Kittelsen	Seniorrådgiver	Haugesund
Fakultetsadministrasjon ved fakultet for helse- og sosialvitenskap (ut april)	Eve Therese Hitland	Administrasjon	Bergen
Fakultetsadministrasjon ved fakultet for helse- og sosialvitenskap (fra mars)	Cecilie Bøyum Solberg	Administrasjon	Stord
Student	Sandra Larsen	Sykepleie 3. året	Bergen
Student	Ida Hobæk Hovland	Radiografi 3. året	Bergen

Gruppen har hatt syv digitale møter, og et heldagsmøte i Bergen. I tillegg deltok gruppemedlemmene på praksisseminaret 5. februar 2020.

Målet med denne rapporten er å diskutere utfordringsbildet for inn- og utveksling, for å komme frem til anbefalinger. I sammendraget svarer arbeidsgruppen kort med anbefalinger i tråd med mandatet. I resten av rapporten presenteres bakgrunn for anbefalingene fra arbeidsgruppen.

Innledningsvis beskrives relevante nasjonale og internasjonale føringer, deretter blir avtaler og ledelsesforankring knyttet til internasjonalisering beskrevet og drøftet for så å komme med noen anbefalinger. Rapporten tar utgangspunkt i de ulike fasene ved studentprosessen ut (rekruttering, forberedelse til utreise, oppfølging under utveksling, evaluering av oppholdet) og studentmobilitet inn (rekruttering, oppfølging av studentene under oppholdet, evaluering av oppholdet). For hver fase beskrives først situasjonen nå (skjematisk fremstilling), deretter følger en diskusjon av utfordringsbildet og anbefalinger presenteres til slutt. Henvisning til litteratur blir gjort i form av fotnoter. Mer fylldig bakgrunns litteratur presenteres til slutt i dokumentet. Informasjon om de ulike utdanningene finnes i vedlegg.

Rapporten omhandler utdanningene ved fakultet for helse- og sosialvitenskap (FHS), inkludert Bioingeniøruddanningen, fakultet for ingeniør- og naturvitenskap (FIN) ved Høgskulen på Vestlandet (HVL).

Covid 19 situasjonen kan få betydelige konsekvenser for internasjonaliseringsevne, men i denne rapporten har vi lagt vekt på å holde oss innenfor rammene for mandat, utveksling i praksis.

Tittel:	Internasjonalisering - praksis
Forfattere:	Mildrid Haugland, Bente Albrigtsen, Nina Rydland Olsen, Hege Aarlie, Torunn Stornes Kittelsen, Eve Therese Hitland, Cecilie Bøyum Solberg, Sandra Larsen, Ida Hobæk Hovland, Lene Strøm
Dato:	19.08.2020

Innhold

1. Sammendrag	4
2. Nasjonale og internasjonale føringer	7
3. Avtaler	7
4. Ledelsesforankring	13
5. Studentprosessene	14
5.1 Studentprosessen ut	14
5.1.1 Informasjon og søknad/utvelgning	15
5.1.2 Forberede studentene til utreise	16
5.1.3 Oppfølging av studentene under oppholdet ute	18
5.1.4 Evaluering av oppholdet	22
5.2 Studentmobilitet inn	24
5.2.1 Informasjon og søknad	24
5.2.2 Oppfølging av studentene under oppholdet	25
5.2.3 Evaluering av oppholdet	28
6. Litteratur/Bakgrunnsdokument	28

Tabeller

Tabell 1: Avtaler og mobilitet	8
Tabell 2: Studentmobilitetstall dersom 20 %, 30 % og 50 % av studentene utvekslet	9
Tabell 3: Oversikt over informasjon og søknadsprosessen på de ulike utdanningene	15
Tabell 4: Oversikt over hvordan utdanningene forbereder studentene for utreise	17
Tabell 5: Oversikt over hvordan studentene blir fulgt opp under oppholdet ute	19
Tabell 6: Oversikt over kvalitetssikring av utvekslingstilbudene	22
Tabell 7: Oversikt over hva som blir gitt av informasjon og hvem som gir den	24
Tabell 8: Oversikt over oppfølging av studenter under opphold ute	26
Tabell 9: Oversikt over hvilke evalueringer som blir gjort og hvordan de blir fulgt opp	28

Figurer

Figur 1: Modell på studentprosessen ut	14
Figur 2: Modell på studentprosessen inn	24

Vedlegg:

Vedlegg 1: Studentprosesser ut og inn ved IHO, Bachelor Sykepleie, Haugesund	
Vedlegg 2: Studentprosesser ut og inn ved IHF, Bachelor Sykepleie, Førde	
Vedlegg 3: Studentprosesser ut og inn ved IHO, Bachelor Sykepleie, Bergen	
Vedlegg 4: Studentprosesser ut og inn ved IHF, Bachelorutdanningene i Ergoterapi, Radiografi og Fysioterapi	
Vedlegg 5: Oversikt over de ulike prosessene på de ulike utdanningene	
Vedlegg 6: Studentevaluering av utveksling	

1. Sammendrag

I sammendraget vil vi kort gjøre rede for hovedpunktene i rapporten: nasjonale og internasjonale føringer, avtaler, ledelsesforankring og hvilke faktorer som er viktige i studentprosessen ut og inn. I selve rapporten er punktene gjort rede for og drøftet og det er anbefalinger for hvert av punktene. I sammendraget vil anbefalingene være overordna og komme til slutt. Vi anbefaler at rapporten blir lest i sin helhet for å få en oversikt over dette viktige, men komplekse området.

Nasjonale og internasjonale avtaler

Samarbeidet innen European Higher Education Area (EHEA) har ført til en rekke indikatorer og standarder som skal lette godkjenning av utdanning på tvers av landegrensene og fremme mobilitet. Gjennom Bolognaprosessen har Norge forpliktet seg til at 20 % av studentene som fullfører en grad skal ha hatt et studieopphold i utlandet. På lengre sikt er målet 50 %. Studentmobilitet med varighet over 3 måneder utløser insentivmidler.

Avtaler

Erasmus-avtaler regulerer studentutveksling innenfor Erasmus-programmet (Europa). Study Abroad-avtaler regulerer studentutveksling som innebærer skolepenger, og er dermed ikke en avtale om gjensidig utveksling. Bilaterale avtaler blir brukt om avtaler utenom Europa. Praksisavtaler hjemme skal også gi opptaksgrunnlag for innkommende studenter. FHS har 156 avtaler (høst 2019) og av disse er 131 med universitet og 25 med praksisinstitusjoner. 95 avtaler er med institusjoner i Europa. I 2019 reiste 15,7 % (129 studenter) av uteksaminerte kandidater ut og 60 kom inn. Dersom 20 % av studentene skulle reist ut og det tilsvarende hadde kommet inn (gjensidighetsprinsippet), ville dette ha utgjort 348 studenter.

Dersom de nasjonale mobilitetskravene skal nås ved hjelp av praksisutveksling må enten antall avtaler økes og/eller antall studenter som reiser på hver avtale økes. Den største utfordringen er knyttet til å skaffe praksisplasser for innreisende studenter. Ved innveksling av studenter til praksis er det svært vanskelig å få avtaler med praksisfeltet om å ta imot studenter som ikke snakker et av de nordiske språkene. Siden det er utfordrende å få praksisplass og praksisveileder til internasjonale studenter, kan en måte å skaffe flere plasser på være at alle studieprogram ved hvert enkelt campus forhandler frem avtaler om praksisplasser til internasjonale studenter. Gode systemer for gjensidige avtaler med partnere innen Erasmus programmet ser ut til å være en nøkkel for rekruttering. Poenget med gjensidigheten er å få til en dynamikk i utvekslingen. Ved at FHS sender ut studenter til en partner, og får tilsvarende antall inn fra den samme partneren, reduseres problemet med overbelastning av praksis. Hele Europa deler utfordringene med å skaffe praksisplasser til studenter. For at ikke belastningen skal bli for stor i den enkelte helseregion, er derfor avtalene med Erasmuspartnere basert på få studenter per universitet.

Ved avtaler med universitet er mesteparten av arbeidet i forkant og vertsinstitusjonen følger opp studenten. Ved avtale med praksissted blir utveksling å se på som en praksisavtale bare at den er i utlandet. Økonomien knyttet til de to typene av avtaler vil også variere.

Alle avtalene må kvalitetssikres slik at studentene kan nå læringsutbyttene. De enkleste avtalene å kvalitetssikre er avtalene i Europa siden utdanningsinstitusjonene her har felles system for utdanning (harmonisert) med et felles begrepsapparat. HVL har i tillegg forpliktet seg på å satse på avtaler med EU/Erasmus+ og BRIC landene utenom EU¹. Det er også mer insentivmidler knyttet til utveksling der.

¹ Erasmus+ charter og Erasmus+ policy: <https://www.hvl.no/en/about/>

Ledelsesforankring:

Det internasjonale arbeidet er organisert ulikt ved utdanningene. De internasjonale koordinatorene/ansvarlige har ingen formell plass eller ansvar i instituttens understruktur. Det er viktig å få en tydelig faglig forankring av den internasjonale virksomheten i høyskolens kvalitetssystem. NOKUT stiller også krav til at all internasjonalisering, både teori og praksismobilitet, skal innfri læringsutbyttene i emnene som ligger til grunn for endelig gradsangivelse for den enkelte student. Dersom FHS skal lykkes i å ivareta og videreutvikle internasjonaliseringsvirksomheten, bør organiseringen være i samsvar med kvalitetssystemet. Emneorganisering av internasjonaliseringstilbudene med egne emneansvarlige for de internasjonale emnene vurderes derfor som hensiktsmessig.

Studentmobilitet ut

Informasjon og søknad/utvelging

Rekruttering av utreisende studenter foregår gjennom informasjon om utvekslingstilbudene av faglærere og administrasjonen. I tillegg er studenter som har vært på utveksling en stor ressurs som ikke er blitt benyttet fullt ut. Noe informasjon om utvekslingstilbudene finnes på HVL sine nettsider, Canvas² og ved flere steder blir også informasjon gitt muntlig. Siden antall studenter på utveksling skal økes er det behov for aktiv promotering av utvekslingstilbud.

Forberede studentene til utreise

Det er mange som er involvert i prosessen med å forberede studentene og å legge til rette for utveksling. Etter fusjonen og ny organisering har mange av de administrative fått nye oppgaver. Tydelige rammer og godt samarbeid er derfor ekstra viktig. Det er avgjørende at alle parter har en forståelse for sin rolle og ansvar i denne prosessen, og rolleavklaring mellom partene må være skriftlig. Studentene må forberedes på både kultur, fag og fagutøvelse, praktiske forhold og krav til språkferdigheter.

Oppfølging av studentene under oppholdet ute

Mange av studentene trenger kontakt med faglærer eller administrasjonen ved FHS i løpet av praksisperioden. Dette kan gjelde praktiske, personlige eller faglige spørsmål. Det kan også oppstå krisesituasjoner som må følges opp raskt. Ved krise er det viktig at FHS har en beredskapsplan som omhandler internasjonale kriser. Studentene må også vite hvor og hvem de skal henvende seg til. Oppfølging av faglige spørsmål kan gjøres digitalt av ansatte ved utdanningen. Oppfølging av andre forhold kan gjøres av andre. Men, dette fordrer et transparent og oppdatert system både på hvem som er tilgjengelig og evt. hvem som skal reise til de aktuelle stedene.

Evaluering av oppholdet

I dag skriver studentene en rapport til [internasjonaliseringsadministrasjonen ved Avdeling for forskning, internasjonalisering og innovasjon \(AFII\)](#). I rapporten fokuser studentene mest på bolig og praktisk informasjon. Det er ikke et system for evaluering eller rapportering på andre forhold ved utveksling. Studieprogramrådene får bare rapporter på utveksling dersom dette blir etterspurt.

Arbeidsgruppen har utarbeidet forslag til et evalueringsskjema, som kan brukes av studenter tilknyttet studieprogram ved FHS, som har vært på utveksling. Disse skjemaene kan på sikt danne grunnlaget for en database hvor man samler både rapporter og evalueringsskjemaer fra studenter som har vært på utveksling. I tillegg til studentevalueringsskjema bør det utformes en evaluering for vertsinstitusjon/praksisveileder, faglærere/internasjonale koordinatore/ansvarlige og

² <https://hvl.instructure.com/courses/14743>

administrasjonen (FHS og FHII). Siden utveksling vil omfatte minst 20 % av studentene er det viktig at evaluering av tilbudet blir del av kvalitetssikringssystemet ved FHS/HVL.

Studentmobilitet inn

Rekruttering

Rekruttering foregår i dag gjennom gjensidige avtaler/praksistilbud, lærerutveksling, informasjon på HVL sine nettsider for internasjonalisering og gjennom positive omtaler. Det er svært mange flere som må komme på innveksling dersom målet for prosentvist antall og gjensidighet skal nås. Det mangler en tydelig rekrutteringsstrategi slik at det kommer studenter inn på alle utdanninger og på alle campus.

Oppfølging av studentene under oppholdet inne

Studenter som kommer på innveksling har behov for å bli fulgt opp både praktisk, personlig, faglig og være del av et studentmiljø. Dette gjelder uavhengig av når og hvilken campus og utdanning de kommer til.

Evaluering av oppholdet

Arbeidsgruppen har tidligere foreslått at innvekslingstilbudet blir et eget praksisemne og dermed del av kvalitetssikringssystemet. Dette vil sikre en systematisk evaluering som kan gi utdanningen tilbakemelding om forhold som kan forbedre innvekslingstilbudet. Da vil studentene, utdanningsinstitusjonen de kommer fra, praksisveileder, kontaktlærer/internasjonal koordinator/ansvarlige og administrasjon bidra i evalueringen. Som ved utveksling bør evalueringene inngå i en rapport i eksisterende kvalitetssikringssystemet og denne må gjøres tilgjengelig for studentene og samarbeidsinstitusjonen. Studentevalueringene bør også bli del av en database med evalueringsskjema.

Anbefalinger

- Øke antall avtaler i Europa. Dersom ikke tilstrekkelig antall muligheter i Europa øke andelen avtaler utenfor Europa og spesielt innen satsningsområdene.
- Arbeide for tettere samarbeid med praksisfeltet for å få innreisende studenter i praksis
- Forankre internasjonaliseringsarbeidet i fakultetets struktur og kvalitetssikringsarbeid
- Utnevne en internasjonal ansvarlig på hver utdanning, dersom flere er involvert vil disse utgjøre et team
- Lage en funksjonsbeskrivelse som omfatter alle (faglig og administrative) som er involvert i utveksling
- Opprette egne ut-/innvekslingsemner og sikre kvalitet og stabilitet/bærekraft i disse emnene
- Lage en rekrutteringsstrategi med aktiv, strategisk promotering
- Videreutvikle systemet for krisehåndtering for internasjonale studenter
- Bruke tidligere utvekslingsstudenter i internasjonaliseringsarbeidet
- Oppdatere nettsidene
- Lage FHS retningslinjer for hvordan følge opp studenter i praksis på avtaler med praksisinstitusjon (reise og kommunikasjon)
- Systematisk evaluere og rapportere på utvekslingstilbudet
- Opprette database med evalueringssvarene
- Tilby internasjonale emne(r) om globale forhold på alle utdanninger

2. Nasjonale og internasjonale føringer

Internasjonale føringer

Bolognaprosessen, også omtalt som European Higher Education Area (EHEA), er et internasjonalt samarbeid innen høyere utdanning i Europa som omfatter 48 europeiske land. Samarbeidet har resultert i en rekke indikatorer og standarder som skal lette godkjenning av utdanning på tvers av landegrensene, og fremme mobilitet for studenter og ansatte innen høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at institusjonene har felles akademisk karaktersystem og felles system med studiepoeng. I tillegg er det utviklet et felles kvalifikasjonsrammeverk for studiene i høyere utdanning som beskriver detaljert om de enkelte studiene, med læringsutbytte fordelt i tre kategorier; kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Studenter og ansatte i videregående skoler, fagskoler og universitet og høyskoler kan reise på utveksling gjennom Erasmus+ utvekslingsavtaler. Erasmus+ er EU sitt program for utdanning og opplæring. EFTA/EØS-landene samt Makedonia og Tyrkia er også inkludert. Avtalene gir rett til stipend / insentivmidler. Det skal være gjensidighet i utveksling, med tilsvarende antall studenter inn og antall studenter ut.

Nasjonale føringer

Gjennom Bolognaprosessen har Norge forpliktet seg til at 20 % (30 % fra 2021³) av studentene som fullfører en grad, skal ha hatt et studieopphold i utlandet. Regjeringens målsetting er at innen 2020 skal 20 % av alle uteksaminerte kandidater ved norske UH-institusjoner ha vært på utveksling i løpet av studietiden. På lengre sikt er ambisjonen at halvparten av dem som avlegger en grad i norsk høyere utdanning, skal hatt et studieopphold i utlandet. Samtidig må den faglige kvaliteten på utvekslingsoppholdet sikres. Det er videre mål om at flere studenter skal velge utveksling gjennom Erasmus-programmet (Internasjonaliseringsrapport HVL 2018). Studentmobilitet foregår både gjennom praksisstudier, kombinasjon av teori- og praksisstudier og gjennom rene teoristudier ute og hjemme. Denne rapporten omhandler praksisstudier.

Studentmobilitet med varighet over 3 måneder utløser insentivmidler. For innkommende studentutveksling (alle program) og utreisende studentutveksling (utenom Erasmus+) utgjør det pr. i dag NOK 10 650 pr. mobilitet (525 studenter totalt). For utreisende Erasmus+-utveksling er summen NOK 15 950 pr mobilitet (91 studenter totalt). Over Statsbudsjettet for 2020 vil Høgskulen på Vestlandet motta totalt NOK 7 042 700 i insentivmidler for studentmobilitet⁴.

3. Avtaler:

Internasjonalt samarbeid skal formaliseres gjennom ulike internasjonale avtaler. En intensjonsavtale eller en MOU (Memorandum of Understanding) er en overordnet avtale om generelt samarbeid. Avtalen skisserer områder som er aktuelle for samarbeid, for eksempel forskingssamarbeid, student-

³ Handlingsplan for internasjonalisering 2021-2023

⁴ <https://www.regjeringen.no/contentassets/31af8e2c3a224ac2829e48cc91d89083/orientering-om-statsbudsjettet-2020-for-universitet-og-hogskular-til-publisering.pdf>

og ansattutveksling, men uten å gå i detalj. Intensjonsavtaler / MOU kan inngås på institusjonsnivå eller på fakultetsnivå. Utvekslingsavtaler angir hvem og hvor mange som kan utveksles og hvordan. Studentutvekslingsavtaler kan ha ulik form og innhold. Avtalene lages på bakgrunn av fakultets/studiets behov og nettverk og i overensstemmelse med føringer, som Erasmus policy statement⁵ og Quality assurance checklist for inter-institutional agreements⁶.

Erasmus-avtaler regulerer studentutveksling innenfor Erasmus-programmet (Europa). Study Abroad-avtaler regulerer studentutveksling som innebærer skolepenger, og er dermed ikke en avtale om gjensidig utveksling. Bilaterale avtaler blir brukt om avtaler utenom Europa. Praksisavtaler hjemme skal også gi opptaksgrunnlag for innkommende studenter.

I Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (Studietilsynsforskriften) av 09.02.2017 står det i § 2-2 at for studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted. Avtalen skal beskrive partenes rettigheter og plikter.

Kompetanse på fagmiljø ved utdanningen og praksisveilederne:

I Studietilsynsforskriften § 2-3 krav til fagmiljø står det at for studietilbud med obligatorisk praksis, skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen skal sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet. Høgskolene skal tilby praksisveilederutdanning på minimum 10 studiepoeng. Med praksisveileder menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Med relevant kompetanse menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse. I henhold til forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger, skal det foreligge samarbeidsavtaler som definerer roller, kapasitet, kompetanse og samarbeidsfora.

Avtalertyper for praksisstudier i utlandet

1. Avtale med universitet. Universitetet ute følger opp studenten i praksis. I veiledning og vurdering av studenten, bruker universitetet sin egen oppfølgingsmodell - eller en modell som er avtalt mellom institusjonene ved kontraktsinngåelse. Studentene produserer studiepoengene hos vertsinstitusjonen og får de godskrevet på vitnemålet ved hjemmeinstitusjonen.
2. Avtale med praksisinstitusjon. Tilsvarende en praksisavtale i Norge, med oppfølging fra utdanningen ved FHS. Studiepoengene blir da produsert ved HVL.

Utvekslingsavtaler med praksis og studentmobilitet

Tabellen under gir en oversikt over praksisavtaler ved FHS og studentmobilitet de 4 siste årene. Det er 156 avtaler og av disse avtalene er 131 med universitet og 25 med praksisinstitusjoner. 95 av avtalene er i Europa (Erasmus +) og av disse er det bare tre som er med en praksisinstitusjon. 61 avtaler er bilaterale og her er det 22 som er med praksisinstitusjoner, hovedsakelig i Tanzania og Zambia.

Tabell 1: Avtaler og mobilitet

⁵ Erasmus+ charter og Erasmus+ policy: <https://www.hvl.no/en/about/>

⁶ <https://www.hvl.no/Vestibulen/organisasjonen/avdelinger/internasjonalisering/internasjonale-avtaler/>

AVTALER OG MOBILITET										
		Avtaler	Stud. ut	Stud. inn	Lengde*	Land, ut*	Land, inn*	Univ	Pr.inst.	
Sykepleie	Erasmus +	31	135	213	3 mnd	Storb. (33), Spania (28)	Sp (87), Italia (21)	9	3	
	Bilaterale	12	353	15	3 mnd	Cuba (115), Tanzania (133)		31	0	
Ergoterapi	Erasmus +	8	22	21	3 mnd	Danmark (16)	Danmark (10)	8	0	
	Bilaterale	1	2	0	3 mnd	Tanzania		0	1	
Fysioterapi	Erasmus +	12	32	41	3 mnd	Irland (11), Portugal (8)	Nedl (12), Lith. (8)	12	0	
	Bilaterale	6	51	4	3 mnd	Tanzania (13), Austr, USA (11)	USA (4)	3	3	
Radiografi	Erasmus +	18	36	51	3 mnd	Nettverk	Nettverk	18	0	
	Bilaterale									
Barnevern	Erasmus +	3	0	0			0	0	3	
	Bilaterale	8	18	0		Zambia (11)		0	5	
Sosialt arbeid	Erasmus +	12	12	1	3 mnd	DM, NL, SP alle 3		12	0	
	Bilaterale	15	46	0	3 mnd	Tanzania (22), Zambia (16)		1/0	8	
Vernepleie	Erasmus +	6	17	0	3 mnd	Storb. (16)	Finl (2), Engl (2)	6	0	
	Bilaterale	14	31	0	3 mnd	Tanzania (31)		0	6	
Bioingeniør	Erasmus +	5	4		3 mnd	Belgia (2), Ungarn (1), Finland (1)		5	0	
	Bilaterale	5	33	0	3 mnd	USA (14), Sør-Af. (13), Hong Kong (6)	14	5	0	
		156	792	346				131	25	
* mest vanlige		Univ= avtaler med universitet			Pr.inst.= avtaler med praksis institusjon					

Det er mer enn dobbelt så mange studenter som reiser ut enn studenter som kommer inn, 792 mot 346. Av utreisende studenter er det 534 som reiser på bilaterale avtaler og 258 på Erasmus + avtaler. Det er bare 18 studenter som kommer inn på bilaterale avtaler mens det er 328 inn på Erasmus+. Det er altså flere som kommer inn fra Europa enn det FHS sender ut. Flere utdanninger har ikke hatt innkommende studenter de siste 4 årene.

Tallene for utreisende studenter for høsten 2019 er 64⁷. For 2019 er totalt antall utreisende studenter fra FHS 129. Dette er en liten nedgang fra 2018 da det var 123 utreisende studenter.

Prosentandel utreise:

- 2018: 3,01 % utreisende studenter av totalt antall studenter på FHS, og 16,4 % i forhold til uteksaminerte kandidater
- 2019: 2,73 % utreisende studenter av totalt antall studenter på FHS, og 15,7 % i forhold til uteksaminerte kandidater

Hvor mange studenter innebærer 20 %, 30 % og 50 % på de ulike utdanningene, når tallene for fullførte kandidater for 2019 og gjensidighetsprinsippet blir lagt til grunn?

Tabell 2: Studentmobilitetstall dersom 20 %, 30 % og 50 % av studentene utvekslet

Program	Fullført 2019*	20 %	30 %	50 %	Studentmobilitet ut/inn ved 20 %
Sykepleie	450	90	135	225	180
Fysioterapi:	70	14	21	35	28
Ergoterapi:	40	8	12	20	16

⁷ Felles Studentsystem: <https://dbh.nsd.uib.no/statistikk/>

Radiografi:	30	6	9	15	12
Sosialt arbeid:	105	21	32	53	42
Vernepleie:	95	19	29	48	38
Barnevern:	30	6	9	15	12
Bioingeniør:	50	10	15	25	20
Totalt	870	174	261	435	348⁸

*uteksaminerte kandidater i 2019

Dersom FHS skal øke studentmobiliteten opp til 20 % må antall studenter ut og ikke minst studenter inn økes betraktelig.

Utfordringer og avveininger:

Antall avtaler: Som det fremgår av Tabell 1 så har FHS mange avtaler, men antall studenter som reiser inn/ut på hver av disse er begrenset. Hovedgrunnen til dette er at avtalene er laget for utveksling av få studenter. Dersom de nasjonale mobilitetskravene skal nås ved hjelp av praksisutveksling må enten antall avtaler økes og/eller antall studenter som reiser på hver avtale økes. Som det fremgår av oversiktene over betyr dette at det må være balanse i inn/ut tallene ved hvert studiested. At antallet studenter ut er omtrent tilsvarende antall studenter inn. Da kan det enkelte studiested/utdanning kun tilby utveksling til det antallet praksisplasser de har tilgang til hjemme i sin nærregion. Dette krever at utvekslingstilbudet blir en systematisk del av avtalene med praksis, ikke bare i de overordna avtalene om at det skal være utvekslingsavtaler, men konkretisert i praksisplasstallene. Og slik at det blir balanse mellom antall studenter som reiser og kommer inn, da vil argumentet med manglende praksisplass bortfalle. Siden innveksling ikke alltid er sammenfallende i tid med de norske praksisperiodene, bør balansen i antall studenter inn/ut ses utover praksisperiode og heller over semester/år. Når det har blitt mer balanse i utvekslingstallene, hver enkelt utdanning/campus har opparbeidet en gjensidig avtaleportefølje, anbefaler vi at internasjonalsiseringstilbudet innen de ulike campus gjøres felles. For bilaterale avtaler vil det ikke være krav om gjensidighet og kan dermed lettere gjøres campusovergripende.

Når hver avtale skal omfatte flere studenter oppstår ofte de samme problemene ved utveksling som beskrevet over. For enkelte profesjoner er det praktisk vanskelig å få til å sende flere studenter til samme institusjon. Hele Europa deler utfordringene med å skaffe praksisplasser til studenter. For at ikke belastningen skal bli for stor i den enkelte helseregion, er derfor avtalene med Erasmuspartnere basert på få studenter per universitet, fra to til fire.

Det bør også vurderes antall avtaler opp mot faglige og administrative ressurser som må til for å kunne ha et reelt partnerskap. Mange av avtalene er inngått før sammenslåingen til HVL.

HVL har forpliktet seg til å satse på avtaler med EU/Erasmus+ og BRIC landene⁹. Mange av avtalene til FHS er utenfor denne satsningen så det bør vurderes om det er behov for en dreining av avtaleporteføljen. Dersom dette skal gjøres må det tas i betraktning at flere av avtalene har eksitert over lengre tid og er velfungerende og at det tar tid å opparbeide gode partnerskap.

⁸De reelle tallene for 2019: 129 ut og 60 inn

⁹ Erasmus+ charter og Erasmus+ policy: <https://www.hvl.no/en/about/>

Rekruttering av veiledere kan også bli enklere dersom det blir knyttet insentiver til arbeidet. Dette kan være i form av:

- Lage system for akkreditering/kompensasjon
- Tilby videreutdanninger ved HVL, som veiledningen kan være del av, som f.eks. migrasjon
- Inkludere praksisveileder i FoU-arbeid knyttet til innveksling
- Invitere praksisveileder med på reiser ved avtaleinngåelse

Gode systemer for gjensidige avtaler med partnere innen Erasmus programmet ser ut til å være en nøkkel for rekruttering. Poenget med gjensidigheten er å få til en dynamikk i utvekslingen. Ved at FHS sender ut studenter til en partner, og får tilsvarende antall inn fra den samme partneren, reduseres problemet med overbelastning av praksis. Med tanke på tidspunkt for inn- og utveksling vil det være en fordel om disse periodene er samtidig slik at antall studenter ut og inn er overlappende. Erfaring viser at det kan være vanskelig å få til en slik modell, fordi ulike samarbeidspartnere kan ha forskjellige behov med tanke på utvekslingstidspunkt. I tillegg er semesterperioder ulike semesterperioder i samarbeidsland. Det anbefales derfor at det legges opp til en viss fleksibilitet i systemet, for slik å opprettholde rekruttering og kontinuitet i utvekslingen. Om FHS har et strengt rigid rammeverk vil det være risiko for å miste kandidater inn. For å få til velfungerende avtaler må følgende betingelser vurderes nøye:

- tidspunkt for utvekslingsperioder
- periodenes varighet
- antall studenter til og fra den enkelte partner
- språkkrav
- studiepoengproduksjon
- praksistyper
- emnebeskrivelser
- vurderingsform
- oppfølging i praksis
- tilbud utenom praksis (for eksempel et ukentlig møte med alle internasjonale studentene på campus).

Om FHS skal imøtekomme regjeringens krav om at Erasmus skal være den foretrukne samarbeidsavtalen for utveksling, så må:

1. det arbeides med å utvikle flere Erasmus-avtaler
2. hver og en av studieretningene på hver enkelt campus må få midler/muligheter til å arbeide aktivt for å skaffe praksisplasser for studenter som kommer hit på utveksling.

Om FHS ikke lykkes i å etablere tilstrekkelig antall gjensidige avtaler, må det også arbeides med å etablere avtaler utenfor Europa, hvor det ikke stilles krav om gjensidighet.

Type avtaler: Det er 131 avtaler med universitet og 25 med praksisinstitusjoner. Typen avtaler medfører ulik oppfølging. Ved avtalene med universitet er mesteparten av arbeidet i forkant med å finne utvekslingsvindu som passer for begge partnere og praksis. Det må også lages en avtale som sikrer at studentene får læringssituasjoner, veiledning (omfang og kvalitet) slik at de har mulighet til å nå læringsutbyttet for utvekslingsemnet. Da er det partnerinstitusjonen ute ved utveksling og FHS

ved innveksling, som følger opp studentene og legger det praktiske til rette og følger opp som om det var egne studenter. Vertsinstitusjonens reglement og kvalitetssikringssystem skal gjelde.

Ved avtaler med praksissteder (gjelder bare ved utveksling) blir utveksling å se på som en avtale tilsvarende avtalene FHS har med et praksissted i Norge. Kvalitetssikring og oppfølging må gjøres som om det var i Norge. Dette vil medføre at praksisveileder må ha en tettere oppfølging av studentene underveis og evt. må praksisveileder reise på et/flere praksisbesøk. Ved en slik type avtale vil praksisplassen bli vurdert ut fra kunnskapen ansatte ved studiet ved FHS har om lokale forhold, lærings situasjoner, veileders kompetanse og læringsaktivitetene det er mulig å ha. HVL sitt reglement og kvalitetssikringssystem, som er laget ut fra norske forhold, skal gjelde. Det er også lite sannsynlig at de norske studentene møter lokale studenter. Møte med lokale studenter er våre studenter heller ikke sikret gjennom avtale med et universitet, men da er det bedre muligheter for å tilrettelegge for det. Siden dette er praksisavtaler, er utvekslingsvinduet gitt. Det er usikkert om praksisplassen studenter fra FHS får på utveksling blokkerer for praksis for studenter fra de lokale universitet/utdanninger.

Ved FHS er emnene i de ulike programmene på 7,5 eller 15 studiepoeng mens et utvekslingsopphold skal være på minimum tre måneder eller lengre for å få insentivmidler. Tre måneder tilsvarer 18/20 studiepoeng. Dersom det skal være mulig å forene dette kan en løsning være å opprette egne forhåndsgodkjente inn- og utvekslingsemner. Disse emnene må være stabile emner over tid. Det må være sjeldne unntak at det opprettes emner for å tilpasse inn-/utveksling til noen få studenter. Dette vil føre til mer forutsigbarhet for alle involverte. Noen emner kan være felles for både inn-/utvekslingsstudenter og studenter på campus som f.eks. emner med kultur- og helseforståelse. Slike emner må tilpasses de ulike studieplaner.

Kvalitetskrav til avtalene: En av de største utfordringene blir å kvalitetssikre tilbudene både ved inngåelse av avtalene og å følge opp partnerinstitusjonene for å sikre at studentene får et godt utvekslingsopphold og for å sikre at studentene får mulighet til å nå læringsutbyttene. I EU er det felles system for utdanning (harmonisering) med et felles begrepsapparat. Gjennom felles krav og begreper gjør dette det enklere å vite hva kvalitet innebærer og derfor hvilke læringsutbytter studentene kan oppnå. Flere utdanninger som f.eks. sykepleierutdanningen har EU-reglement de må oppfylle for å få autorisasjon. Selv om likheten i Europa er stor, kan det være forskjell mellom landene. Noe som kan gi seg uttrykk i hvordan praksis blir vurdert. Dette kommer vi tilbake til under hva som foregår under utvekslingsoppholdet. Selv om det er vanskeligere å sikre kvaliteten på tilbudene utenfor EU, bør dette ikke hindre FHS fra å ha avtaler med institusjoner i andre verdensdeler som f.eks. Afrika. Gjennom utveksling kan vi dyktiggjøre studentene til å kunne fungere under andre forhold enn Norge og EU. Utveksling vil kunne bidra til at de ferdige kandidatene ser det som mulig å utøve sin profesjon i et land med få helse- og sosialarbeidere og dermed kunne bidra til mer rettferdig fordeling av helse- og sosialtilbudene. På denne måten kan utveksling føre til at studenter kan bidra til å nå FNs bærekraftsmål¹⁰. En forutsetning for å lykkes med utveksling i andre land utenfor EU er at praksisplassene blir kvalitetssikret bl.a. gjennom krav til kompetanse til veileder, kompetansekrav til ansatte ved utdanningen (relevant kompetanse og erfaring; her global helsekunnskap) og tydelige læringsutbyttebeskrivelser.

Avtaleinngåelse har vært et samarbeid mellom den enkelte fagseksjon og AFII. Det har vært en forutsetning å dra på gjensidige besøk, hvor akademiske krav har blitt diskutert. Fysiske besøk muliggjør også at fagpersoner får sett og vurdert aktuelle praksisplasser, noe som er av verdi med tanke på kvalitetssikring. Utvekslingsavtaler må holdes vedlike. Nye rutiner og nye medarbeidere og

¹⁰ https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/sdg_oversikt/id2505654/

ledere ved samarbeidende universitet, høyskoler og helseinstitusjoner, gjør at avtalen som en gang ble inngått ikke nødvendigvis holder ønsket kvalitet om den ikke får regelmessig tilsyn. Det anbefales et system for jevnlig gjennomgang og vedlikehold av avtaler. Hvordan f.eks. digitale/fysiske møter, og hvor ofte dette skal gjøres er avhengig av bl.a. hvor mye kontakt utover studentutveksling det er mellom partnerne. I praksisavtalene med norske partnere ønsker man møter på overordnet nivå 1-2 ganger i årene dersom det er mye samarbeid og det samme på utdanningsnivå der det er mest praksissamarbeid. Det bør vurderes om det skal lages en plan for dette arbeidet sammen med utenlandske partnere.

Økonomi: A) Ved avtalene med universitet foregår oppfølgingen av studentene av det lokale universitet både ved inn og utveksling. Det går mye tid til å inngå avtaler, da det vil kreve mye tid å finne utvekslingsvindu som passer, og den jevnlig kontakten. Det går mye tid til å finne praksissted, følge opp praksisveileder og følge opp studentene som kommer inn, se oppfølging av studenter senere i dokumentet. Ved utveksling blir studiepoengene produsert ved vertsinstitusjonen.

B) Ved avtaler med praksisinstitusjoner må oppfølging gjøres etter avtale med praksisinstitusjon og praksisveileder. Det vil sannsynligvis kreve mindre tid til å inngå slike avtaler, men oppfølgingen vil kreve mye tid og lange reiser. Studiepoengene blir produsert ved FHS.

Anbefalinger:

- Alle utvekslingstilbud tilfredsstiller de nasjonale kravene til insentivmidler
- Øke antall avtaler i Europa. Dersom det ikke tilstrekkelig antall muligheter i Europa øke andelen utenfor og spesielt innen satsningsområdene.
- Sette av midler/finne nye muligheter til å skaffe praksisplasser for innkommende studenter
- Arbeide for tettere samarbeid med praksisfeltet for å få innreisende studenter i praksis f.eks. gjennom en kvoteordning knyttet til antall praksisplasser
- Kvalitetssikre at praksisplasser ute samsvarer med kravene i felles forskrift
- Tydeliggjøre studentenes læringsutbytte og behov for oppfølging i praksis.
- Vurdere ulike typer avtaler opp mot mobilitetskrav og kapasitet (økonomi)
- Opprette egne ut-/innvekslingsemner og sikre stabilitet/bærekraft i disse emnene

4. Ledelsesforankring

De ulike utdanningene har en eller flere faglige internasjonale koordinatore/ansvarlige. Disse har ansvar for å følge opp avtalepartnerne og studenter inn og ut. Internasjonal koordinatore/ansvarlige har ingen formell plass/ansvar i instituttens understruktur, og er ikke alltid del av emneansvarligmøter eller en tydelig adressat ved henvendelser knyttet til internasjonalisering. Internasjonal koordinatore/ansvarlig er heller ikke nevnt i Retningslinjer for tidsregistrering for UF-tilsette (bemanning til undervisning og forskning) ved FHS. Internasjonal virksomhet kan derfor lett bli et side-arrangement til den øvrige utdanningsvirksomhet.

Utfordringer og avveininger:

Den formelle organiseringen ved høyskolen innebærer en emnestruktur med emneansvarlige. Kvalitetssikring med rapportering og oppfølging følger den formelle organiseringen. Inn- og utveksling foregår enten i egne emner eller i et allerede eksisterende emne.

Dersom FHS skal lykkes i å ivareta og videreutvikle internasjonaliseringsvirksomheten, bør organiseringen være i samsvar med kvalitetssystemet. Det er viktig å få en tydelig faglig forankring av den internasjonale virksomhet i høyskolens kvalitetssystem. NOKUT stiller også krav til at all

internasjonalisering, både teori og praksismobilitet, skal innfri læringsutbyttene i emnene som ligger til grunn for endelig gradsangivelse for den enkelte student. Emneorganisering av internasjonaliseringen, med egne emneansvarlige for de internasjonale emnene, vurderes derfor som hensiktsmessig. Dersom mobilitet foregår i et allerede eksisterende emne, bør det vurderes om det skal være to emneansvarlige, der den ene har ansvar for internasjonalisering. På denne måten blir de internasjonale emnene en del av kvalitetssystemet, med emneevaluering og utarbeidelse av tiltak som kan fremlegges i studieprogramråd. Ved å ha emneansvarlige for internasjonale emner på alle campus, vil det være mulighet til å utvikle en god faglig profil, ivareta faglig kvalitet og bygge et sterkt fagmiljø innen internasjonalisering. Når internasjonalisering knyttes til emneansvar så vil fagansvaret også være i det organisatoriske systemet, ved fagseksjonene og instituttet. Det blir viktig at dette blir tydelig forankret også på fakultetsnivå.

Internasjonalisering er en satsning ved HVL, med mål om utvekslingstilbud til 20-50 % av alle studentene ved FHS og tilsvarende antall innreisende studenter og internasjonalisering hjemme. På bakgrunn av dette, kan det vurderes om det bør være en prodekan for internasjonalisering. Dette kan bidra til at faglige og administrative involverte opplever at det er en med et overordnet/koordinerende ansvar. Det bør også foretas en ny oppgave- og ansvarsbeskrivelse for de ulike faglige og administrative involverte i internasjonaliseringsarbeidet, både ved instituttene, FHS og Internasjonaliseringsadministrasjonen. Dette ut fra anbefalingene over, og fordi det er usikkerhet knyttet til ansvarsfordeling mellom de involverte.

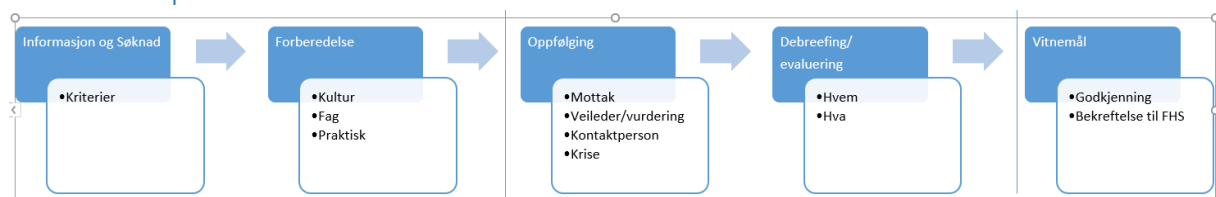
Anbefalinger:

- Utnevne en internasjonal ansvarlig på hver utdanning
- Opprette et team for internasjonalisering dersom det er flere involvert i det internasjonale arbeidet. Teamet må ha en leder.
- Inkludere den internasjonale ansvarlige/leder for internasjonalt team i ledergruppen ved fagseksjonen
- Tydeliggjøre hvem som har internasjonalt ansvar på utdanningene, instituttene og fakultetet
- Sikre at ansvar for internasjonalisering avspeiles i bl.a. oversikter og Retningslinjer for tidsressurser

5. Studentprosessene

I videre fremstilling vil vi følge samme inndeling som er i studentprosessen, og dele opp i hva som foregår før mobiliteten, under oppholdet og i etterkant. Studentprosessen ut omtales først og deretter omtales studentprosessen inn. Hver del vil starte med å gi en oversikt (i tabellform) over hvordan prosessen foregår på de ulike utdanningene. Deretter vil det generelle utfordringsbildet bli beskrevet, og så blir anbefalinger presentert. For mer informasjon se vedlegg. Inn/utveksling er ikke avsluttet før mobiliteten er dokumentert og godkjent og blir registrert. Denne siste fasen har prosjektgruppen pga. manglende tid, ikke hatt mulighet til å se noe på.

5.1 Studentprosessen ut

Figur 1: Modell på studentprosessen ut

5.1.1 Informasjon og søknad/utvelgning

Tabell 3: Oversikt over informasjon og søknadsprosessen på de ulike utdanningene

	Sykepleie			Ergo	Dyso	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnevern
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sogndal	Bergen	Sogndal	Sogndal
Informasjon og søknad	Fag og adm. informerer i k/-time Nettinformatjon Inspirasjonseminar Utreise-workshop	Faglige kontaktpersoner informerer i «klassens time». Faglige kontaktpersoner oppdaterer info på nettsidene. Int.adm informerer via nettmøter. Internasjonal uke	Enkelt info til hvert kull, grundig info i 1./2. søknad. Internasjonal dag Nettinformatjon	Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Fag informerer stud. Nettinformatjon	Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Om Global Knowledge Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Om Global Knowledge Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.	Om Global Knowledge Fag og adm. informerer Nettinformatjon Info fra medstud.

Utfordringer og avveininger:

Søknadsfristen er 1. februar for høstsemesteret og 15. september for vårsemesteret. Utdanningene informerer studenter ved de ulike utdanningene i forkant av disse datoene. Det arrangeres også internasjonal dag. HVL har egne nettsider for utreisende studenter, som også skal bidra til rekruttering.

Fra høsten 2019 har studieveileder og fagmiljøene ansvar for veiledning av studenter i forbindelse med søknad om og gjennomføring av utveksling¹¹. Dette er annerledes enn slik det var før for flere av studiene. AFII administrerer nå utvekslingsavtaler, ser til at det er informasjon på HVL sine sider om utveksling, er saksbehandler for søknader og administrer opptak. Ettersom oppgavene til de ulike personene som er involvert i arbeidet med internasjonalisering er endret, blir det viktig å lage en funksjonsbeskrivelse for både AFII, studieadministrasjonen og de faglige involverte/ansvarlige.

Vi har tidligere i rapporten beskrevet at antall utreisende studenter må økes. Det er behov for en rekrutteringsstrategi for å få dette til. Både studenter og ansatte formidler at det som fungerer og gir tilbudene interesse og troverdighet er når faglærere og tidligere utvekslingsstudenter promoterer utvekslingstilbudene muntlig. For at dette kan være mulig må det være enighet innad om hvilke avtaler det skal satses på og hvilket utbytte studentene har ved utveksling. Slik kan faglærerne lettere anbefale eksisterende utvekslingssteder. Utydelighet i forhold til enighet/avtaler/læringsutbytte kan føre til at faglærere problematiserer for studentene at de går glipp av noe hjemme ved å reise ut, og ikke fremhever det faglige, sosiale og kulturelle utbyttet og at et opphold kan bidra til personlig utvikling. At studentene har vært på utveksling må gå tydelig frem på Diploma Supplement¹² og denne dokumentasjonen må studentene kunne bruke når de skal søke stillinger.

Informasjon på HVL sine nettsider: Studenter får tilgang til viktig informasjon om sin utveksling gjennom HVL sine nettsider. Det er derfor av stor betydning at nettsidene er oppdaterte og ryddige. Nettsiden for utveksling må oppdateres årlig i forhold til avtaler. I tillegg må informasjonen oppdateres i rekrutteringstekst, studieplaner og emneplaner. Studentbloggene fra utveksling er også en god informasjonskilde, med gode tips som er rettet spesifikt mot utvekslingsstedet. Å søke fremønsket informasjon i studentblogger kan imidlertid være tungvint. Det finnes en Ofte stilte spørsmål på hvl.no for studentene som skal reise ut¹³. Videre anbefales det at nettsiden organiseres i en generell del og en spesifikk del for hvert enkelt land og eventuelt utdanningsprogram. Dette vil gjøre informasjonen mer tilgjengelig for studenter som skal på utveksling. Gjennom dette vil nettsiden

¹¹ <https://www.hvl.no/Vestibylen/organisasjonen/avdelinger/internasjonalisering/studentutveksling/>

¹² <https://www.nokut.no/om-nokut/internasjonalt-samarbeid/diploma-supplement/>

¹³ <https://www.hvl.no/student/utveksling/faq/>

være organisert rundt studentenes behov for praktisk, kulturell og faglig informasjon. Studentene opplever det som positivt at informasjon som gjelder studentlivet er fordelt per campus. Det anbefales likevel å samkjøre informasjonen i større grad enn den er per nå, for å sikre at viktig informasjon blir tilgjengelig for alle.

Muntlig informasjon: For å rekruttere andre studenter enn de som har bestemt seg for utveksling før oppstart på studiet, er det viktig at sentrale personer promoterer de ulike utvekslingsmulighetene, se over. Samtidig er administrasjonen viktig for å kunne svare studentene på praktiske spørsmål. Siden det er mange studenter som hver utdanning skal rekruttere til utreise er det ikke nok med bare informasjon. Her må det tenkes markedsføring og promotering. Dette kan gjøres gjennom å sette internasjonalisering på dagsorden på de enkelte utdanninger og tenke på tvers av utdanning og fakultet. Faglærere, administrasjon på fakultetet, AFII og kommunikasjon, må jobbe sammen og få studentene i tale.

Rekrutteringen kan gjøres gjennom å:

- Gjennomføre internasjonal uke/dag/to halve dager på alle campus. (Da må studentene ikke ha undervisning i dette tidsrommet). Denne uken kan være for alle studentene på en campus og være en årlig hendelse.
- Engasjere studenter som har vært på utveksling til å bidra i rekruttering av studenter som f.eks. i informasjonstimer, svare på spørsmål på nettsidene, etc.
- Gjennomføre informasjonstime(r) for aktuelle kull i god tid før de ulike fristene. I informasjonstimen blir det gitt anbefalinger om alle stedene det er mulig å reise til.
- Gjøre tilgjengelig rapporter/evalueringer fra tidligere studenter som har vært på utveksling
- Fremheve utveksling på vitnemålet
- Oppdatere og sikre ryddige HVL nettsider, som er samkjørte, men fordelt på campus
- Organisere informasjonen på nettsidene i en generell del og en spesifikk del for hvert land og utdanning
- Opprette en egen nettside med praktiske tips fra studenter som har vært på utveksling

Utvelging av studenter: Alle studenter som oppfyller vilkår for å kvalifisere for opptak til delstudium i utlandet¹⁴ kan søke om utreise. Slik får alle studenter mulighet til å reise ut. Noen har tidligere prøvd å velge ut studenter basert på intervju, men det er vanskelig å si på forhånd hvem som vil takle utfordringene ved å bo og studere i utlandet.

Anbefalinger:

- Lage en rekrutteringsstrategi
- Oppdatert informasjon på HVL sine nettsider for internasjonalisering
- Promotere utvekslingstilbudene
- Rekruttere studenter som har vært på utveksling i promotering av utvekslingstilbud

5.1.2 Forberede studentene til utreise

Vi har valgt å dele inn forberedelse inn i delene praktisk, språk, kultur og fag. **Praktisk** omhandler de praktiske utfordringer som må løses/takles, for eksempel finne plass å bo, vaksinasjon og sikkerhet. **Språk** sier noe om språkkurs o.l. som blir anbefalt før utreise. **Kulturen** omhandler hva studenten skal forholde seg til og bør kjenne til for å kunne forstå det som foregår i settingen de skal ha praksis. **Fag** omhandler hvordan den profesjonen studentene er en del av blir utøvd i den kulturen de skal være

¹⁴ <https://www.hvl.no/om/sentrale-dokument/reglar/reglement-for-delstudium-i-utlandet/>

en del av. Dette vil også gi studentene informasjon om aktuelle arbeidsoppgaver og hva som blir forventet av dem som profesjonsutøvere.

Tabell 4: Oversikt over hvordan utdanningene forbereder studentene for utreise

	Sykepleie			Ergo	Fysio	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnev ern
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sognd.	Bergen	Sognd.	Sognd.
Kultur	Samf.vit.emner. Informasjonsmøter med emneansvarlig. Informasjon fra tidligere utvekslingsstudenter.	Obligatorisk deltagelse i og bestått eksamen emne:«Cultural Awareness and Global Health» (Tidligere «Pra-Sør» kurs er nå videreført i dette emnet.)	Skandinavia: Info, praktisk forberedelse av IK EU/England: språk, kultur, praktisk, fag, informasjon i egne møter, ved IK Utenfor EU: eget emne med språk, kulturforståing, praktisk, fag og global forståelse	Samtale/møter	Samtale/møter Kultur, global helse, sosiokulturelle perspektiv tema i to emner for alle stud.	Intro program Stud.-vertsinstit.		Eget opplegg GK		Eget opplegg GK	Eget opplegg GK
Fag	Emneansvarlig informerer i alle kull	Se ovenfor	Info, praktisk forberedelse av IK Se over	Som de andre	Som de andre Leverer målsetningsdok på Canvas	Som de andre	Som de andre	Som de andre	Som de andre	Som de andre	Som de andre
Praktisk	Fellesinformasjon og individuell/gruppevis informasjon fra adm. og emneansvarlig	Informasjon fra fag og adm, i tillegg til møter med studenter og lærere som deltar i emnet ovenfor.	Info, praktisk forb. av IK Se over	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag	Informasjon fra adm. og fag
Språk	Anbefaler språkkurs Informerer om Erasmusstipend til språkkurs	Anbefaler språkkurs.	Se over	B2 Anbefaler språkkurs	Anbefaler språkkurs Swahilikurs 10 uker i Bergen	Anbefaler språkkurs	Tilbud zwahili kurs. Student er betaler selv		Tilbud zwahili kurs. Student er betaler selv		

Utfordringer og avveininger:

Tidligere har Internasjonalt kontor og internasjonal koordinator/ansvarlig vært hovedkontakter for studenter som skal reise ut. Etter fusjon og ny organisering, er veiledningsansvaret fordelt til fakultetsadministrasjon (studieveiledere) og faglærere. AFII holder fortsatt informasjonsmøte om utveksling for studenter på noen campus.

Oppgave- og ansvarsfordelingen etter ny organisering har vært uklar. Dette har medført usikkerhet og frustrasjon både blant faglige, administrasjon og studenter. Det er mange som er involvert i prosessen med å forberede studentene og legge til rette for utveksling. Tydelige rammer og godt samarbeid er derfor ekstra viktig. Det er avgjørende at alle parter har en forståelse for sin rolle og ansvar i denne prosessen, og rolleavklaring mellom partene må være skriftlig.

Praktisk: Selv om det er uklart om hvem som skal gjøre hva i forhold til veiledning, kan det virke som om det finnes mye informasjon som blir formidlet til studentene og at nettsidene på

internasjonalisering er organisert om dette¹⁵. Her kan studentene finne informasjon om hva de skal gjøre i forhold til Lånekassen, HVL og helsetrygd og vaksiner. Studentene kan også få hjelp til bosted ved å kontakte AFIL.

Selv om studentene kan finne mye informasjon på nettsidene, så er de sårbare i møte med en ny og ukjent situasjon, de trenger trygghet. Og dette kan oppnås gjennom møter med både faglærere og administrasjon i søkeprosessen og forberedelse til utreise. Disse møtene må foregå etter en oppsatt plan og være en del av arbeidsoppgavene til de involverte slik at de ikke blir tilfeldige og opp til enkeltpersoner.

Språkforberedelse finnes det også informasjon om på nettsiden. Dette er både om hva de kan få støtte til og språkkurs de kan ta og hva som kreves i enkelte land. Språkkurs er noe som blir anbefalt, men ikke blir krevd. Alle Erasmusstudenter må ta en språktest (Online Linguistic Support) i undervisningsspråket før de reiser på utveksling. I tillegg får studentene tilbud om språkkurs både på språket han/hun skal studere på og det lokale språket i landet en reiser til. At det ikke er krevd språkkurs kan være problematisk for studenter som skal reise til ikke-engelskspråklige land som Tanzania. Kommunikasjonen med pasient/bruker kan bli svært utfordrende uten språkkunnskap. Skal språkkurs bli obligatorisk for utreise, blir det vanskelig å kontrollere at det er gjennomført før alt formelle må være på plass. Det bør derfor fortsatt være anbefalt, men det kan føres opp flere språkkurs/kontaktpersoner som kan gi en enkel innføring i f.eks. swahili. Duolingo er en app som studentene benytter seg av for å lære seg språket dit de skal reise og som kan nevnes på nettsiden.

Kultur og Fag: Noen utdanninger forbereder studentene sine for utreise gjennom egne emne for alle studentene, f.eks. Global Health (Sykepleie Bergen) og Global Knowledge (Campus Sogndal). På den måten får de forberedt alle studentene om den globale situasjonen profesjonen står i. Andre har egne møter der kultur og fagutøvelse blir diskutert.

I Meld.St. nr 16¹⁶ blir det fremhevet at internasjonalisering er en forutsetning for kvalitet i høyere utdanning. Og dersom høyt faglig nivå skal oppnås må studentene få innføring i og bli en del av fagets internasjonale diskurs. En måte å oppnå dette og samtidig forberede de utreisende studenter på kulturen og fagutøvelsen i det landet de skal reise til, kan være gjennom emner som har et globalt perspektiv på kultur, fag og fagutøvelse. Arbeidsgruppen anbefaler derfor et emne som alle studenter må ha og som har dette fokuset. Et slikt emne kan gjennomføres for hver enkelt utdanning for seg, eller på tvers av utdanninger med noen fagspesifikke tema på fag og fagutøvelse.

Anbefalinger:

- Lage en funksjonsbeskrivelse som omfatter alle som er involvert i utveksling (faglig og administrasjon)
- Innføre møter med student, administrasjon og faglærere
- Legge ut mer informasjon om språkkurs/ressurspersoner på HVL sine nettsider for internasjonalisering
- Tilby internasjonale emne(r) om globale forhold på alle utdanninger

5.1.3 Oppfølging av studentene under oppholdet ute

¹⁵ <https://www.hvl.no/student/utveksling/for-du-reiser/>

¹⁶

<https://www.regjeringen.no/contentassets/aee30e4b7d3241d5bd89db69fe38f7ba/no/pdfs/stm201620170016000dddpdfs.pdf>

Oppfølging av studentene er viktig for å sikre et godt kvalitativ tilbud, og for å sikre at studentene kan oppnå læringsutbyttene for oppholdet og får hjelp og støtte ved personlige utfordringer.

Tabell 5: Oversikt over hvordan studentene blir fulgt opp under oppholdet ute

	Sykepleie			Ergo	Fysio	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnevern	
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sogndal	Bergen	Sogndal	Sogndal	
Hvordan	Erasmusstudenter:som student er ved vertsinstitusjonen. Studenter utenfor Europa: etter avtale med partner, – fokus på HVL's praksis LUBer	Ved ankomst: Mail / sms til faglig kontaktperson vHVL. Underveis: Refleksjonsnotat til samme kontaktperson.	1.EU oppfølging via mail og Skype, vurderingsmøter Utenfor E U Skriftlig veil og tilbakemelding	Mail/Canvas-HVL følger opp Som stud. ved ver tsinst.	Mail/Canvas-HVL Vertsinstitusjonen følger opp Som stud. ved ver tsinst.	Mail til HVL Som stud. ved ver tsinst.	Europa – kontaktlærer reiser på Erasmus stipent Mail, skype /facetime	Eget opplegg GK Kontaktlærer reiser ut	Europa – kontaktlærer reiser på Erasmus stipent Mail, skype /facetime			Ikke gjort på mange år
Hvem	Veileder/lærer ved vertsinstitusjonen - avhengig av lokale rutiner. Ved behov kan studenter kontakte emneansvarlig hjemme.	Se ovenfor	1.Praksislærer i Førde+praksisveileder +stud.lærer	Kontaktlærer Koordinator ved ver tsinst.	Lærer fra HVL Praksisveil.	Kontaktlærer Koordinator ved ver tsinst.	Kontaktlærer Koordinator ved ver tsinst.		Kontaktlærer Koordinator ved ver tsinst.			
Krav hjemme	Nei	Refleksjonsrapport eller blogg	1.Vurderingsmøter 2.Logg	Blogg/rapport (INT-ADM)	Blogg/rapport (INT-ADM)	Presentere ved utd.	Blogg/rapport (INT-ADM)		Blogg/rapport (INT-ADM)			
Retningslinje	Lokale retningslinjer	Lokale retningslinjer	Lokale rutiner, HVL retningslinjer	Lokale retningslinjer	?	Lokale retningslinjer	Lokale retningslinjer og emnebeskrivelse		Lokale retningslinjer og emnebeskrivelse			
Produksjon	Ved vertsinstitusjon	Ved vertsinstitusjon	HVL	?	Varierer mht hvor utveksling skjer. Erasmus utveksling gir studiepoeng ute. Tanzania sp ved HVL	Ved ver tsinst.	HVL		HVL			

Utfordringer og avveininger:

Kvalitet og læringsutbytte i praksis:

Type avtale bestemmer hvordan kvalitet i studentenes praksis kan sikres.

1) Når avtalene er med et universitet så er det vertsuniversitetet som følger opp studentene. Hvilke krav/retningslinjer studentene har er som oftest avtalt ved avtaleinngåelse. I Europa er det norske og det europeiske kvalifikasjonsrammeverket koblet sammen¹⁷ slik at kvalifikasjonsnivåene og

¹⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/det-norske-og-det-europeiske-kvalifikasjonsrammeverket-kobles-sammen/id2581119/>

læringsutbyttebeskrivelsene kan brukes i hele EU/EØS. Sykepleie har også et EU-direktiv, 2013/55/EU¹⁸. Disse rammeverkene gjør de ulike profesjonsutdanningene mer like og gjør kommunikasjonen lettere ved avtaleinngåelse og oppfølging av studentene i praksis. Ut fra disse vurderingene om nivå og utbytte blir det vanskelig å stille krav om at studentene skal følges opp og vurderes etter FHS/utdanningene sine retningslinjer og vurderingskriterier i Europa.

Ved utveksling til Europa bør oppfølging av samarbeidet med vertsinstitusjonen heller vektlegges mer. Ved utveksling til universitet utenom Europa finnes det ikke det samme rammeverk. Men de har sannsynligvis et kvalitetssikringssystem som sikrer at kvaliteten på praksis oppfyller krav som kan vurderes ved avtaleinngåelse.

Oppfølging av samarbeidspartner kan gjøres ved nettverksmøter, partnerbesøk, og gjennom felles FoU-prosjekt. Det siste vil styrke partnerskapet både på institusjonsnivå, utdanningsnivå og mellom faglærerne/forskerne. Et pluss til et slikt samarbeid hadde vært involvering av praksisfeltet i FOU-aktiviteten på tvers av landegrensene.

Mange av besøkene til samarbeidsland kan erstattes av digitale møter med mulighet for økt møtefrekvens. Hver utdanning må definere hvilke møter de trenger og hvordan disse skal gjennomføres, slik at dette ikke blir opp til den enkelte internasjonale ansvarlige.

2) Når avtalene er med en praksisplass gjelder de samme kravene og oppfølgingen som om praksis skulle vært i Norge. Se Rapport fra Delprosjekt 1a. utfordringer blir å kvalitetssikre praksis, læringsaktiviteter og kompetanse til praksisveileder, da oppfølging må foregå fra Norge. Det blir også en utfordring å få til et reelt partnerskap med praksisinstitusjonen. Dette kan bunne i språkutfordringer, ulike kulturer og utfordringer knyttet til betaling for å ha studenter i praksis. Dersom praksisstedet får betaling, kan dette utgjøre mer enn dersom de hadde fått betaling fra en utdanningsinstitusjon i landet. Noe som gjør at studenter fra HVL vil fortrenge studenter fra det lokale universitet. Dette er et etisk dilemma, samtidig som studentene ikke er sikret et læringsmiljø med lokale studenter. Ved denne type avtaler må kvaliteten sikres i forkant, noe som stiller krav til at kommunikasjonen med praksistilbyder foregår både mellom faglige og administrative, slik at formelle og fagspesifikke krav blir ivaretatt.

Oppfølging av studentene og praksisveileder i løpet av perioden blir også viktig. Hvordan dette blir gjort ved de ulike utdanningene ved praksisstudier i Norge varierer. I prinsippet bør oppfølgingen ved slike utvekslingsopphold være likedan. Avstand, reisetid og reiseopphold gjør denne prosessen utfordrende. Siden oppfølging varierer mellom utdanningene, bør de ulike utdanningene vurdere hvor mye, hvilken og hvordan oppfølging skal være. Mye av oppfølgingen kan foregå digital. Erfaring tilsier at Messenger er den beste metoden for å få raskt svar på spørsmål som oppstår underveis og kommunikasjonen blir mindre formell. Messenger krever god internettilgang. Noen har også god erfaring med bruk av Whatsapp som ikke krever like god internettilgang som Messenger. Kontaktpersoner i Afrika svarer sent eller aldri på e-post fra norske studenter (muntlig formidlet erfaring).

Oppfølging av studentene: Mange av studentene trenger kontakt med faglærer eller administrasjonen ved FHS i løpet av praksisperioden. Dette kan gjelde praktiske, personlige eller faglige spørsmål. Det kan også oppstå krisesituasjoner som må følges opp raskt. HVL sin beredskapsplan må også omfatte internasjonale krisesituasjoner. Studentene må ha et nødnummer

¹⁸ <https://lovdata.no/static/NLX3/32013I0055.pdf>

de kan kontakte ved HVL/FHS/utdanningen sin. Studentene bør også kjenne til nettsiden –På den sikre siden¹⁹. Nødnummer-appen med kontakt til Sjømannskirken kan også være en god hjelp.

I tillegg til beredskap ved krise, må det også være system for at studentene raskt (i løpet av et døgn) kan nå faglærer og administrasjon med spørsmål. Dette fordi personlige forhold er viktige for studentene og kan være av en karakter som gjør at disse ikke kan drøftes med medstudenter. Også for dette behovet bør kommunikasjonsplattform vurderes ut fra internettilgang, m.m.

Oppfølging av studentene ved spørsmål av ikke faglig karakter kan gjøres av ansatte ved andre utdanninger og administrasjonen når de er på besøk i området f.eks. i Tanzania. Dette forutsetter en transparens i reisevirksomhet til de tilsette og studentene på tvers av utdanning. Dette kan f.eks. gjøres via en nettside/app åpen for tilsette og studenter.

Arbeidsoppgaver som skal leveres utdanningen i Norge: Dersom utvekslingsperioden tilsvarer en praksisperiode og deler av et teoriemne kan det ligge arbeidsoppgaver knyttet til teoriemnet. Et eksempel på hvordan dette kan løses er fra Sykepleierutdanningen ved campus Bergen. «I løpet av utvekslingsoppholdet på tredje året har studentene både rapport, refleksjonsnotat og hjemmeeksamensoppgave som skal skrives der alle tre fungerer som en metode for å følge opp og vurdere studentenes faglige og kulturelle utbytte. Hjemmeeksamensoppgaven som studentene skriver, er en oppfølging av Global helse faget studentene har på slutten av andre året (se “Sykepleierutdanning, IHO, Campus Bergen”). I oppgaven skal sykepleierstudentene følge opp temaene de diskuterte i sin muntlige presentasjon fra andre året og samtidig dra inn erfaringer fra utvekslingsstedet. Dette er en god måte for studentene å få tatt i bruk det de lærte fra andre året, samtidig som de får knyttet erfaringene sine fra utvekslingen til faglig relevante temaer. Oppgaven sikrer faglig kvalitet og utbytte. Det legges til rette for at studentene kan legge opp oppgaven selv, men med klare krav om utbytte. Emnet som utvekslingen foregår i har også klare utbyttebeskrivelser som gjør det lettere for studentene å forstå hva som forventes av dem i løpet av utvekslingen. Refleksjonsnotatet studentene leverer til lærer sikrer faglig og personlig utbytte av utvekslingen.»

Anbefalinger:

- Lage flere avtaler med universitet
- Lage et system for hvordan studentene kan nå aktuelle personer ved krise og ved spørsmål av personlig karakter
- Lage en oversikt over studenter på utveksling og tilsette som reiser på besøk (oppdateres flere ganger i semesteret)
- Lage FHS retningslinjer for hvordan følge opp studenter i praksis på avtaler med praksisinstitusjon (reise og kommunikasjon)

5.1.4 Evaluering av oppholdet

Med evaluering er det tenkt her tilbakemelding på utvekslingstilbudet fra alle involverte som er studenter, vertsinstitusjon/praksisveileder, faglærere/internasjonale koordinatører/ansvarlige og administrasjonen (FHS og AFII).

Tabell 6: Oversikt over kvalitetssikring av utvekslingstilbudene

	Sykepleie	Ergo	Fysio	Radio	Vernepleie	Sosialt arbeid	Barnevern
--	-----------	------	-------	-------	------------	----------------	-----------

¹⁹ <https://www.sikresiden.no/paareise>

	Haugesund/ Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sogn dal	Bergen	Sogn dal	Sogn dal
Hvordan	Studenter: Midtveisrap- port + Presentasjo- n av praksisutvek- sling for kommende utvekslingsst- udenter Universitet ute: Transcript of records	Refleksjonsnotat til faglig kontaktperson midtveis i perioden	Samtale etter hjemkomst	Med vert- sinst. Med kontaktl- ærer	Har ikke faste rutiner på dette	?	Midveis med kon- taktlærer og koordinator ved vertsinstusjon		Midveis med kon- taktlærer og koordinator ved vertsinstusjon		
LUB	Utveksling medfører varierte utbytte. Studentene er orientert om betydningen av å selv følge med på de faglige utbyttene slik at de får mulighet til å ta igjen det eventuelt tapte etter hjemkomst.	Eksamen i emne: Helsefremmende/f- orebyggende Utgangspunkt i LUBene for emnet	Ut fra LUB	Samtale etter hjemkom- st om LUBe- ne er nådd	Ut fra LUB	Ut fra LUB					
Følges opp	Emneansvar- lig hjemme	Vertsinstusjonen. Tett kontakt med faglig kontaktperson og event. Int.adm v ed utfordringer	Dersom videreutvikle- utvekslingsso- ppholdet Orientering fagseksjons- leder	Ved utfordrin- ger sendt til fagseksjo- nsleder og/eller INT-ADM	Ved utfordrin- ger sendt til fagseksjo- nsleder og/eller INT-ADM	Gjennom- gås i årlige nettverks- møter					
Del av kvalit- etssys.	Ja, praksisemne- ne ute er definert og forhåndsgod- kjent av fagseksjo- nsleder.			Nei	Nei	?					

Utfordringer og avveininger:

Vi har tidligere pekt på at internasjonalisering ikke er del av det systematiske kvalitetsarbeidet (se Avtaler og Ledelsesforankring). I kvalitetsarbeidet er det krav om rapportering og oppfølging av forhold som bør endres. I dag skriver studentene en rapport til AFII, der fokus er på bolig og praktisk informasjon. Det er ikke et system på evaluering eller rapportering på de andre forholdene ved utveksling som er beskrevet tidligere. Studieprogramrådene får i dag bare rapporter på utveksling dersom dette blir etterspurt.

Mangel på en ryddig prosess som ivaretar studentenes unike erfaringer er en utfordring. I samtaler med studenter erfarer faglærer at problemer gjentar seg. Et system hvor studentene kan komme

med ris og ros hadde gjort det enklere å få oversikt over problemer som studenter erfarer, og å dermed kan det være lettere å ta tak i problemene og unngå at de gjentar seg for neste kull. I tillegg kan et slikt system gi et unikt innblikk i erfaringer som studentene sitter igjen med.

Oppfølgingen av utvekslingsstudentene er i dag preget av å være personavhengig. Mange av de fagansvarlige har vært involvert i det internasjonale arbeidet lenge og kjenner derfor arbeidet og flere av samarbeidspartnerne godt. Med en ny ansatt i samme rolle, er det ingen måte å sikre at den nyansatte sitter med den samme kunnskapen som den tidligere fagansvarlige hadde. Da begynner en ny prosess med at en ny fagansvarlig bruker mange år på å opparbeide samme erfaring som sin forgjenger.

Delprosjekt 3 foreslår derfor at en måte å kvalitetssikre utveksling på er å opprette et studentevalueringskjema som alle utvekslingsstudenter svarer på. Gjennom et slikt skjema vil studentene få mulighet til å svare på hvilke forventninger de hadde i forkant av utveksling, hvordan forberedelser ble gjennomført, hvordan studentene opplevde utvekslingsoppholdet og læringsutbyttet, samt om de fikk tilstrekkelig oppfølging i etterkant og om utvekslingen svarte til de forventningene de hadde i forkant. Arbeidsgruppen har utarbeidet forslag til et evalueringsskjema, som kan brukes av studenter ved FHS som har vært på utveksling (se eget skriv). Studentrepresentantene i arbeidsgruppen har vært ansvarlige for å utforme første utkast av skjemaet med utgangspunkt i egne og andre studenters utvekslingserfaringer. For å hindre evalueringstretthet blant studentene må evalueringen samkjøres med evt. andre evalueringer. Skjema må være elektronisk. For å sikre høy svarprosenten kan evaluering av oppholdet være en obligatorisk del av det å reise på utveksling. Denne evalueringen er laget for utreisende studenter. Den kan/bør tilpasses innreisende studenter og oversettes til engelsk.

Delprosjekt 3 foreslår også at evalueringsskjemaene på sikt kan danne grunnlaget for en database hvor rapporter og evalueringsskjemaer fra studenter som har vært på utveksling samles. En slik database kan fungere som en ressurs for både studenter og ansatte, både som forberedelse til utveksling og som datamateriale til forskningsprosjekter. En slik database vil skape et grunnlag for å produsere rapporter for vurdering og kvalitetssikring av utveksling. I tillegg kan databasen være en måte å hindre at studentoppfølging og utveksling blir for personavhengig.

Studenter som har vært på utveksling har mange erfaringer og inntrykk som de ofte ikke kan vente med å få delt. Dessverre er det ikke alle som får mulighet til å dele. Utvekslingsstudenter er en ressurs som ikke er godt nok utnyttet. For å imøtekomme dette behovet er det i studentevalueringskjemaet lagt til et spørsmål om studentene selv ønsker å være kontaktperson for andre studenter som skal reise på utveksling. Andre måter å ivareta studenter som en ressurs er beskrevet i Studentmobilitet ut, rekruttering og forberede studentene til utreise.

I tillegg til studentevalueringskjema bør det utformes en evaluering for vertsinstitusjon/praksisveileder, faglærere/internasjonale koordinatore og administrasjonen (FHS og AFII). Alle evalueringene bør inngå i en rapport som går fra internasjonal ansvarlig på utdanningen, via fagseksjonsleder til studieprogramråd. Rapporten bør også gjøres tilgjengelig for studentene. Siden utveksling vil omfatte minst 20 (30) % av studentene er det viktig at evaluering av tilbudet blir del av kvalitetssikringssystemet ved FHS/HVL.

Anbefalinger:

- Systematisk evaluere og rapportere på utvekslingstilbudet
- Opprette database med evalueringssvarene
- Lage de evalueringsskjema som mangler
- Samkjøre de ulike evalueringene

- Lage en mal på rapportering

5.2 Studentmobilitet inn

Studentprosessen inn

Vi har delt studentprosessen inn i 3 faser, hva som foregår før mobiliteten, under oppholdet inklusiv evaluering og i etterkant. Hver del starter med å gi en skjematisk oversikt over hva som blir gjort på de ulike utdanningen, deretter blir utfordringene drøftet før vi kommer med noen anbefalinger.

Figur 2: Modell på studentprosessen inn

5.2.1 Informasjon og søknad

Tabell 7: Oversikt over hva som blir gitt av informasjon og hvem som gir den

Rekruttering

	Sykepleie			Ergo	Fysio	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnevern
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sogndal	Bergen	Sogndal	Sogndal
Hva	Gjennom avtaler Partnermøter Tidligere stud.	Bilaterale avtaler Partnermøter	Avtaler Nettside	Info til samarbeidspart.	Dialog med partnerne	Hver inst. rekrutterer sine stud.	Gjennom avtaler	Gjennom avtaler	Gjennom avtaler	Gjennom avtaler	Gjennom avtaler
Hvem	Internasjonalt ansvarlig, fag	Int adm OG fag	IK. og kontaktpersoner	INT-ADM	Int.kord.	INT-ADM og fag	INT-ADM	INT-ADM	INT-ADM	INT-ADM	INT-ADM

Informasjon om innvekslingstilbudene får partnerne/studentene gjennom informasjon på HVL sine nettsider og samtaler med internasjonal koordinator/ansvarlig/faglærere på e-post/konferanser²⁰, o.l. Per i dag er det ulik informasjon på norsk og engelsk om studentliv på de ulike campuser.

Utfordringer og avveininger:

Opprette gjensidige avtaler/praksistilbud

Med tanke på at praksisplasser i de fleste områder innen Helse- og omsorgsfag er en mangelfull ressurs må arbeidet med rekruttering være nøye gjennomtenkt. Se punktet om Avtaler.

Lærerutveksling. Når lærere innenfor samme utdanning får treffe hverandre på tvers av landegrensene så kan det oppstå et fellesskap og en gjensidig forståelse. Det som virket fjernt og fremmed kommer nærmere, og lærere kan bli tryggere på hverandres akademiske krav og organisering av studiet etter slike møter. Dette er verdier lærerne tar med seg hjem, og på mange forskjellige vis bringer videre til studentene sine. Oppsummert kan dette bety at gode systemer for lærerutveksling bidrar til å rekruttere studenter til HVL.

²⁰ European Association for International Education) og NAFSA (Association of International Educators) arrangerer årlig hver sin internasjonal konferanse. De er viktige arenaer for nettverksbygging og rekruttering av studenter.

Word of mouth. Internasjonale studenter er også FHS sine gjester, de beriker miljøet på campus, i helsevesenet og i lokalsamfunnet, og det er all grunn til å behandle dem godt. Gjøres det, øker sannsynligheten for at de taler vel om HVL etter hjemkomsten og at nye studenter lar seg friste og motivere til å velge nettopp Førde, Stord, Bergen, Sogndal eller Haugesund.

Informasjon

Informative og intuitive nettsider bidrar til å vise frem HVL som et reelt og fristende utvekslingsalternativ. Det må gjøres tydelig hvilke studieprogram de ulike emnene hører innunder, slik at innvekslingsstudenter ikke søker seg inn på emner i «feil» studieprogram. I tillegg vil informasjon om helse og velferdstilbud, fritidsaktiviteter og opplysninger om lokalmiljøet være av betydning for studentene å kjenne til. Det anbefales å samkjøre informasjonen i større grad, og viktig informasjon må være tilgjengelig for alle.

Rekruttering arrangert av partnerne er også viktige rekrutteringsplasser. Her er det viktig at utvekslingstilbudene blir synliggjort ved f.eks. tilstedeværelse, informasjonsmateriell, interaktiv presentasjon, etc.

Etter at studenter er innvilget studieplass mottar de opptaks e-post fra AFII. Vi anbefaler også at internasjonal koordinator/ansvarlig sender en e-post til hver enkelt student med mer utfyllende informasjon om det aktuelle utvekslingsoppholdet. Dette er med på å bygge bånd og relasjoner mellom studentene og internasjonal koordinator/ansvarlig ved fagseksjonen.

Anbefalinger:

- Strategisk rekruttering gjennom lærerutveksling, rekrutteringsdager, nettverksmøter, konferanser, o.l.
- Oppdatere HVL sine nettsider for internasjonalisering
- Sende ut informasjonsbrev frå internasjonal ansvarlig ved utdanningen til innkommende studenter

5.2.2 Oppfølging av studentene under oppholdet inne

Til tross for at det er store forskjeller i internasjonaliseringsvirksomheten ved de ulike studieretninger og ved de ulike campus, er det fellestrekk i internasjonale studenters behov når de er på utveksling. Dette har ført til felles grep på hvordan studentene blir tatt imot, uavhengig av hvilken studieretning de tilhører. Å finne seg til rette på campus, med medstudenter og i utdanningen de har begynt på, vil være grunnleggende og verdifullt for de fleste. I høstsemesteret er «Fadderuken» og «Introduksjonsuken» derfor en viktig begivenhet. Alle studenter får en fadder og det etableres mange relasjoner den uken. Ut over dette organiseres møter med AFII og fagpersoner, for informasjon og praktiske gjøremål.

Introduksjonsuken holdes for alle studenter i deres første uke. AFII og fagavdelingene deler på ansvaret, som i hovedsak dreier seg om at studentene skal:

- møte lærere og medstudenter
- bli kjent med campus og fasilitetene her
- få tildelt id kort
- få informasjon om praksis og omvisning på praksis
- få informasjon om eventuelle møter på campus
- politiattest registreres

- egenerklæring tbc registreres
- MRSA test gjennomføres (første dag)

I praksis får studentene en praksisveileder som følger dem opp, sammen med lærer fra HVL. Disse tre holder begynner-, midt- og sluttsamtale, på samme måte som studentene som tar hele graden ved HVL. Vurderingsskjemaer brukes, og studenten er aktiv i egenerklæring. Det er viktig å merke seg at et utvekslingsopphold gir enkelte andre utbytter enn tilsvarende praksisopphold hjemme, dette har med språklige og kulturelle utfordringer å gjøre.

Tabell 8: Oversikt over oppfølging av studenter under opphold ute

	Sykepleie			Ergo	Fysio	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnevern
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde				Bergen	Bergen	Bergen	Sogndal	
Hvordan	Veiledning Begynner, midt og sluttvurd. Ukentlig 2-t møter Norwegian week	Får samme oppfølging som «våre» studenter hjemme: Oppstartsamtale, midtveis- og sluttvurdering i tillegg til ukentlige veiledningssamtaler.	Som de norske Englandstud. Får besøk fra sønderuo. gjennomfører endelig praksisvurd.	Følger samme emne som norske stud.	Som de norske	Veil og vurdering etter lokale retningslinjer	Begynner, midt og sluttvurd.		Begynner, midt og sluttvurd.		
Hvem	Praksisveileder Int.stud. og involverte lærere (3)	Praksisveileder og praksislærer. Faglig kontaktperson involveres ved spørsmål/ utfordringer.	Tildelt kont.lærer + praksisveil	Praksisveileder (?) Praksisansvarlig og Int.koord.	Praksisveil og kontaktlærer	Praksisveileder	Praksisveiledr. og kontaktlærer. ved HVL + veileder fra egen institusjon		Praksisveiledr. og kontaktlærer. ved HVL + veileder fra egen institusjon		
Del av emne	2 ulike praksisemner, 3/6 mod	Vi tilbyr 4 faste emner: Ett emne (Hjemmesykepleie) Består av teori, praksis og eksamen. To emner Inneholder kun teori (Evidence Based nursing og Global Health and Cultural awareness) Et emne består kun av praksis (kirurgi/medisin)	England: vurd.skjema og arb.krav hjemmefra	Del av emne for alle	Kan være del av internasjonalt emne. Kan ha eget emne.	Fast emne som detteverkene er solgt om	Praksis og emne				

Utfordringer og avveininger:

Vi anbefaler at AFIL, i samråd med fagavdelingen, setter opp plan for studentenes første uke som også omfatter lærer studenter som kommer i vårsemesteret. Dersom det kommer studenter på et tidspunkt det ikke arrangeres fadderuke, bør det sette søkelys på andre sosiale begivenheter som på noen områder kan kompensere for innholdet i fadderuken. Dette kan gjøres på tvers av fakultet.

For at studenter og praksisveiledere skal være innforstått med mulige forskjeller i læringsutbytte er det viktig å belyse dette i begynnersamtalen. At internasjonale studenter får en vridning av sin akademiske læring, som er villet, og som i høy grad dreier seg om utvikling av ferdigheter i kommunikasjon og selvstendighet. Det kan også gjennomføres to-spannmodeller hvor internasjonal og norsk student samarbeider og deler praksisveileder. Dette forenkler lesing og skiving i journal, m.m..

Studenter som utelukkende har sin utveksling i praksis, vil ikke like lett komme i kontakt med medstudenter. De kan føle seg ensomme og utenfor om ikke FHS har en bevisst strategi for dette. Det må etableres gode møteplasser for studentene, og bruk av campus kan være en mulighet. Her kan studentene treffe hverandre, inngå i sosiale og faglig fellesskap samtidig som de ulike utdanningene får en god mulighet til å se/holde et øye med den enkelte student. Eksempler på campusrelaterte aktiviteter kan være:

- Ukentlige møter med faglærere for alle utvekslingsstudenter. I slike møter kan hver og en student bli synlig og det kan skapes rom for å oppklare eventuelle utfordringer og vanskeligheter den enkelte student måtte ha.
- En sammenhengende uke i utvekslingsoppholdet med undervisning og ekskursjoner som knyttes til faget studentene utveksler i. Det gjennomføres allerede slike uker for noen innkommende studenter, hvor det gis innføring i norsk historie og tradisjoner, helse og velferdstilbud. Studentene knytter seg ofte tettere til hverandre gjennom en slik uke. I tillegg får de bedre innsikt i landet de har interessert seg såpass i at de valgte det som sin utvekslingsdestinasjon. Evalueringer av disse ukene har uten unntak vist at dette er en svært positiv begivenhet i studentenes utvekslingsopplevelse.
- Internasjonalisering hjemme, kan begynne allerede i oppstartsuken i høstsemesteret ved å blande norske og internasjonale studenter i grupper. Det kan åpnes for at simuleringsøvelser eller teoretiske emner kan gjennomføres på engelsk, gjerne ved at både norske og internasjonale studenter samarbeider i grupper. Fadderordninger med norsk fadder og internasjonal student er også en av våre sterke anbefalinger. Studenter som har vært på utveksling kan brukes som en ressurs inn mot innvekslingsstudenter. Disse studentene kan forstå eventuelle problemer innkommende studenter kan ha bedre enn studenter som ikke har vært på utveksling. Dette kan også komme frem på Diploma Supplement. Vi vil også oppfordre til at innvekslingsstudentene får tildelt en buddy, og gjerne en på kullet der innvekslingen foregår.
- Internasjonale studenter har sjelden nære relasjoner i sine nye omgivelser. Det betyr at mange har behov for og tid til å skape nye relasjoner. Vi ser at studentene søker sosiale fellesskap, og et godt eksempel på dette er studentorganisasjonen Stud-kick. Her tilbys særegne og «norske» aktiviteter for alle studenter, og det har vist seg å være et godt tiltak som har skapt mye glede og samhold, og bidratt til å trekke internasjonale studenter inn i den norske forståelsen av fritid.

FHS sin uttrykksform “bestått/ikke bestått praksis” er en ulempe for innreisende studenter som normalt får gradert karakter på praksisemner i hjemlandet. Det er for eksempel uklart om en “bestått” karakter i Norge blir regnet som C eller lavere i hjemlandet. Dette gjør det mindre attraktivt for studenter å komme til HVL. Vurderingsbøkene/retningslinjer fra institusjonen som studenten kommer fra er det mange partnere som vil skal brukes ved vurdering av studenter i praksis. Mange veiledere vegrer seg også for å bruke de siden de er så omfattende og detaljerte; de har ikke mulighet til å sette seg inn i alle detaljene. Ved reforhandling/nye avtaleinngåelse bør det være enighet om at studentene skal vurderes ut fra de samme kriteriene som utdanningens studenter ved HVL.

Anbefalinger:

- Arrangere velkomstuke for alle studentene
- Ha fadderordning for alle studentene
- Avholde faglige avklaringsamtaler og jevnlig oppfølging
- Skape møteplasser/campusrelaterte aktiviteter for studentene
- Vurdere bruk av to-spenn praksis eller andre modeller
- Bruke det samme vurderingsskjema som de norske studentene
- Vurdere bruk av karakterskala

5.2.3 Evaluering av oppholdet

Studentenes utbytte og deres oppfatning av studieoppholdet hos oss er avgjørende for vår internasjonaliseringsvirksomhet. Vi må vite hva studentene vurderer som gode grunner for å velge

utveksling nettopp hos oss. Ulike evalueringsmetoder har vært gjennomført ved de ulike campus og studieretninger, men foreløpig er det ingen systematikk i oppfølging av disse undersøkelsene.

Tabell 9: Oversikt over hvilke evalueringer som blir gjort og hvordan de blir fulgt opp

	Sykepleie			Ergo	Fysio.	Radio	Vernepleie		Sosialt arbeid		Barnevern
	Haugesund/Stord	Bergen	Førde	Bergen	Bergen	Bergen	Bergen	Sogndal	Bergen	Sogndal	Sogndal
Hvordan	Spørreskjema	Studentene har med egne vurderingsskjemaer. Skriftlig tilbakemelding til HVL	Dersom mulig: IK samtale med stud. på slutten	Samtale på slutten av oppholdet	Ikke systematisk	Muntlig og skriftlig	Muntlig og skriftlig				
LUB	Ja i sluttvurdering AssCe	I sluttvurderingen		Informasjonsutveksling, praksisplass, emne og boforhold.		Opplaget med for/etter arbeid	Eget opplegg fra egen utdanning				
Følges opp	Ja, i linjen	I samtaler/møter mellom faglige kontaktpersoner	Dersom noe skal endres	Mulig, avhengig av personlig initiativ	Mulig, avhengig av personlig initiativ	På nettverksmøtet					
Del av kvalitetssys.	Ja, siden de har egne emner	Nei	Nei	Nei	Nei	Nettverkets system					

Utfordringer og avveininger:

Arbeidsgruppen har tidligere foreslått at innvekslingstilbudet blir et emne og dermed del av kvalitetssikringssystemet. Da må det også bli en systematisk evaluering som kan gi utdanningen tilbakemelding om forhold som kan forbedre tilbudet. Her vil det være studentene, praksisveileder, kontaktlærer/internasjonale koordinator/ansvarlig og administrasjon. Som ved utveksling bør evalueringene inngå i en rapport som i kvalitetssikringssystemet som også gjøres tilgjengelig for studentene og samarbeidsinstitusjonen. Disse studentevalueringene bør bli del av databasen med evalueringsskjema.

Anbefalinger:

- Systematisk evaluere og rapportere på innvekslingstilbudet

6. Litteratur/Bakgrunnsdokument

- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (Studietilsynsforskriften) <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>
- Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-05-09-1000?q=hogskulen på vestlandet](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-05-09-1000?q=hogskulen%20pa%20vestlandet)
- Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger, §3 Praksisstudier
- [https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-06-1353?q=felles rammeplan helse og sosialfagutdanninger](https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-09-06-1353?q=felles%20rammeplan%20helse%20og%20sosialfagutdanninger)
- Samlerapport NOKUT (operasjon bachelorpraksis)?; <https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/operasjon-praksis-20182020/>
- Evt. kommende stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning 2019/2020?
- Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>
- Panorama - strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, India, Japan, Kina, Russland og Sør-Afrika (2016-2020) https://www.regjeringen.no/contentassets/ca08629ce24349aab4c7be35584707a5/f-4418-b_panorama_strategi_net.pdf

- Strategiske mål for utdanningssamarbeidet i Erasmus + (KD 2016)
<https://www.regjeringen.no/contentassets/78043de8d89c44018276773ff17c9680/strategisk-overbygning-erasmus.pdf>
- Meld. St. 7 (2014-2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Meld-St-7-20142015/id2005541/>
- HVL Erasmus+ charter for Higher Education 2014-2020
<https://www.hvl.no/contentassets/e6a1a97ad05c43a9b48ccc81b29039e7/erasmus-charter.pdf>
- HVL Erasmus policy statement
<https://www.hvl.no/contentassets/e6a1a97ad05c43a9b48ccc81b29039e7/erasmus-policy-statement-2018-2021.pdf>
- [Assessment of Internationalization of Higher Education: Theoretical Contributions and Practical Implications](#) By: Jiangyuan Zhou,* Stockton University 2017
- NIFU STEP: [Rapport 21/2009 Borte bra, men hjemme best? Færre norske studenter i utlandet](#) Jannecke Wiers-Jenssen, Nicoline Frølich, Per Olaf Aamodt og Elisabeth Hovdhaugen
- DIKU: Rapportserie Nr. 5 | 2019 Tilstandsrapport for høyere utdanning 2019
[file:///C:/Users/MHA.HVL/Downloads/Tilstandsrapport%20HU%202019%20web%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/MHA.HVL/Downloads/Tilstandsrapport%20HU%202019%20web%20(1).pdf)
- Assessment of Internationalization of Higher Education: Theoretical Contributions and Practical Implications. Available from:
https://www.researchgate.net/publication/317083477_Assessment_of_Internationalization_of_Higher_Education_Theoretical_Contributions_and_Practical_Implications
[accessed Apr 27 2020)